

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier

Houten windmolen Hubertmolen in De Haan (Wenduine)

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Hubertmolen, De Haan (Wenduine), Ringlaan zonder nummer –
monument (opheffing)

Onderwerp

Benaming: Hubertmolen

Adres of ligging: Ringlaan zonder nummer, De Haan (Wenduine)

Dossier

Type dossier: opheffingsdossier (Gehele opheffing)

Dossiernummer: 4.001/35029/104.1

Bescherming

Beschermd als: monument

Beschermingsbesluit: ministerieel besluit van 27 april 1993

URI Besluitendatabank Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/bsluiten/2513>

Inventaris Onroerend Erfgoed

URI Inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11823>

Samenvatting

De bescherming als monument van houten windmolen Hubertmolen wordt opgeheven omwille van het algemeen belang. De molen is op 4 maart 2024 opnieuw definitief beschermd als monument met een overgangszone in functie van het vrijwaren van de windvang en dus wordt de bescherming van 27 april 1993 opgeheven in functie van rechtszekerheid (het vermijden van een dubbele bescherming).

Datum

Datum: 10/03/2026

INHOUDSTAFEL

1.	Aanleiding tot opmaak van het dossier	4
2.	Beschrijvend gedeelte	4
2.1.	Ruimtelijke context	4
2.2.	Historiek van het beschermde goed	4
2.3.	Historiek van het beschermings- en beheerdossier	5
2.3.1.	Bescherming	5
2.3.2.	Beheer	6
2.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	7
2.5.	Juridische toestand.....	7
2.5.1.	Adres en kadaster	7
2.5.2.	Onroerend erfgoed	7
2.5.3.	Omgeving.....	8
3.	Evaluerend gedeelte	8
3.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	8
3.2.	Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan	8
3.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing	8
4.	Bronnen	8

1. AANLEIDING TOT OPMAAK VAN HET DOSSIER

Dit dossier werd opgemaakt naar aanleiding van een typologisch-thematisch evaluerend onderzoek naar windmolens in Vlaanderen.

De Vlaamse Regering heeft zich in het Regeerakkoord (2019-2024) als doel gesteld om te onderzoeken of het behoud van het beschermd erfgoed geslaagd is. De herevaluatie van windmolens (2020-2021) diende hierbij als één van de pilootprojecten. Alle bewaarde traditionele windmolens in Vlaanderen werden in het kader van dit project geherevalueerd binnen een thematisch-typologisch toetsingskader en op basis van de huidige erfgoedwaarden en criteria. De resultaten en methodologie van dit onderzoek zijn terug te vinden in het gepubliceerde rapport: [Tussen hemel en aarde. Een herwaardering van het windmolenerfgoed in Vlaanderen](#).¹

Op basis van dit onderzoek zijn ook tien her-beschermingsprocedures opgestart waarbij windmaalvaardige molens opnieuw beschermd worden als monument met toevoeging van een overgangszone in functie van het vrijwaren van de windvang. Deze dossiers zijn geselecteerd op basis van onder meer volgende criteria:

- windmaalvaardigheid;
- huidige windvang (voldoende maar bedreigd of aangetast);
- al aanwezige aandacht en initiatieven voor windvang (bijvoorbeeld in het beheersplan);
- geografische, typologische en chronologische diversiteit van het pakket;
- molentypes die qua windvang kwetsbaar zijn zoals stenen grondzeilers.

Na de definitieve her-bescherming van deze molens, worden de oude, dubbele beschermingen als monument opgeheven.

Dit dossier omvat de opheffing van de oude bescherming als monument van de houten windmolen Hubertmolen in De Haan (Wenduine), omwille van de her-bescherming van de molen als monument met overgangszone in functie van windvang.

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Ruimtelijke context

De Hubertmolen is gelegen in De Haan (Wenduine) aan de Ringlaan zonder nummer, nabij het kruispunt van de Ringlaan, Drift, Koninklijke Baan en Leopoldlaan.

2.2. Historiek van het beschermd goed²

In 1879 J(o)an(nes) Hubert van de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen de toestemming om een korenwindmolen te bouwen op grond die hij twee jaar voordien in het duinengebied ten westen van de nieuwe badplaats had aangekocht. De bouw van de kleine windmolen was klaar in 1880 en zou gedurende ruim 50 jaar in gebruik blijven.

Na het overlijden van de bouwheer in 1898 bediende zijn zoon Desideer Hubert voortaan de windmolen. Op dat ogenblik verkeerde de molen echter in minder goede toestand, waardoor zich bijna onmiddellijk herstellingswerken opdrongen. Om bij windstilte aan de

¹ <https://oar.onroenderfgoed.be/publicaties/OAOE/187/OAOE187-001.pdf>

² DEVYT C. 1966: *Westvlaamse windmolens. Inventaris volgens de toestand op 1 januari 1965*, Brugge, p. 114; LEPEER E. 1974: *Vin Dune an de Zee, Wenduine*, pp. 187-190; DEVLIEGHER L. 1984: *De molens in West-Vlaanderen*, Tielt - Weesp, Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen 9, p. 195; DENEWET L. & HOLEMANS H. 2022: *Hubertmolen* [online], <https://www.monrechos.org/molens.php?nummer=852> (geraadpleegd dd. 24.01.2023); INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Hubertmolen* [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/54743> (geraadpleegd dd. 30.01.2023).

concurrentie van de mechanische maalderijen het hoofd te bieden was omstreeks 1914 in de onmiddellijke nabijheid van de molen een hulpmaalderij (het zogenaamde 'maalkotje'), met links daarvan een molenaarswoning, opgetrokken. In functie van deze bouwwerken werd het houten berghok onder lessenaarsdak afgebroken.

In 1920 nam Desideer Huberts zoon Theophiel de windmolen over. Intussen ging de toeristische ontwikkeling van Wenduine als badplaats niet aan de Hubertmolen voorbij. De molen werd niet alleen meer en meer een toeristische attractie, maar ook de houten molenkast en de hoge houten voet werden daarbij gretig aangewend voor publiciteitsdoeleinden.

In 1934 werd het windmalen omwille van de concurrentie van de stoom- en motormaalderijen stopgezet. Het 'maalkotje', de oorspronkelijke hulpmaalderij, had zich inmiddels ook ontwikkeld tot een volwaardige, elektrisch aangedreven maalderij.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog, meer bepaald in 1942, werd de Hubertmolen in opdracht van de Duitse bezetter ontdaan van zijn wieken. In de jaren 1953-1956 werd de molen "die bouwvallig werd en bij stormweder gevaar opleverde voor de gebeurlijke voorbijgangers en de bewoners van het aanpalende huisje", hersteld.³ In de daaropvolgende decennia zorgde gebrek aan passend onderhoud ervoor dat de windmolen opnieuw geleidelijk aan aftakelde. Het overlijden van maalder Theophiel Hubert omstreeks 1950 luidde ook het einde van de maalderij in. In 1958 werd het nijverheidsgebouwtje toegevoegd aan het molenaarshuis, dat een jaar eerder was verbouwd. Een deel van het omgevende duinengebied met zijn typische duinvegetatie van helmgras en duinstruweel was intussen ontwikkeld tot een woonwijk die de naam Molenwijk meekreeg.

In het voorjaar van 1990 bracht een hevige storm zware schade toe aan de Hubertmolen, in het bijzonder aan het wiekenkruis. In januari 1993 droegen de eigenaars, de families Struelens en Quévrain, de molen voor een symbolisch bedrag over aan de gemeente De Haan "*mits tegenprestatie van herstelling en onderhoud van de molen door de Gemeente De Haan*". Nog hetzelfde jaar werd de windmolen beschermd als monument om tussen 1993 en 1995 gerestaureerd te worden. Daarna, meer bepaald tussen 2011 en 2022, volgden nog diverse restauratiewerkzaamheden.

2.3. Historiek van het beschermings- en beheerdossier

2.3.1. Bescherming

Op 8 februari 1946 werd de houten windmolen Hubertmolen samen met het bijhorende huisje en de kleine mechanische maalderij bij regentsbesluit beschermd als landschap omwille van zijn esthetische waarde.

In 1980 werd een beschermingsprocedure opgestart voor de Hubertmolen als monument en voor de molenomgeving als dorpsgezicht. Een "minimale zone" was "afgebakend met het oog op het voorkomen van wijzigingen in de bestaande toestand van de gebouwde omgeving waardoor de windvang van de molen en de visuele relatie tussen molen en omgeving in ongunstige zin zouden beïnvloed worden".⁴ Omwille van een negatief advies van de gemeente De Haan voor het dorpsgezicht werd de beschermingsprocedure in 1981 stopgezet.

³ Archief Onroerend Erfgoed (VAC Brugge), dossier W/00624 (Hubertmolen, Wenduine (De Haan): brief dd. 18.03.1953 van het Ministerie van Openbaar Onderwijs aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen).

⁴ Archief Onroerend Erfgoed (VAC Brugge), dossier W/00624 (Hubertmolen, Wenduine (De Haan): motiveringsnota bescherming Hubertmolen en omgeving, voorontwerp en ontwerp van lijst 1980).

Op 27 april 1993 werd de windmolen bij ministerieel besluit beschermd als monument omwille van zijn industrieel-archeologische waarde. De omgeving werd niet langer voorgesteld voor bescherming als dorpsgezicht. De nood om de molen, die in het voorjaar van 1990 zware stormschade had opgelopen, te restaureren was de aanleiding voor deze bescherming.

Op 4 maart 2024 werd de molen opnieuw definitief beschermd als monument met een ruime overgangszone in functie van het vrijwaren van de windvang.

2.3.2. Beheer

In de jaren 1953-1956 werd de Hubertmolen "die bouwvallig werd en bij stormweder gevaar opleverde voor de gebeurlijke voorbijgangers en de bewoners van het aanpalende huisje", hersteld.⁵ De erkenning van de erfgoedwaarde door de bescherming als landschap van de molen met de onmiddellijke omgeving in 1946 kon echter niet verhinderen dat bij deze restauratie op kosten van de toenmalige gemeente Wenduine enkele onoordeelkundige ingrepen plaatsvonden. Zo werden de vier voeten in beton gegoten en werd een korter wiekenkruis zonder windprofiel geplaatst. Ook het binnenwerk werd op het vangwiel en de vang na, volledig uitgebroken. In het kader van deze werken werd tevens een nieuwe molentrap voorzien. In de daaropvolgende decennia zorgde gebrek aan passend onderhoud ervoor dat de windmolen opnieuw geleidelijk aan aftakelde.

Na de bescherming als monument in 1993 werd de Hubertmolen gerestaureerd door de Gistelse molenbouwers Peel. De molen werd onder meer van nieuwe wieken en een volledig nieuw binnenwerk voorzien. Om de molen bij stormweer meer weerstand te bieden werd ook een maalvaardig steenkoppel voorzien dat bij stilstand kan worden ingeschakeld en werd de remcapaciteit vervolgens verhoogd. In juni 1995 werd de molen feestelijk ingehuldigd.

Omdat het kruien moeizaam verliep, werd het oude sleepkruiwerk in 2006 door molenbouwer Roland Wieme vervangen door een efficiënter Engels kruiwerk (rollenkruiwerk). Bij deze gelegenheid werden ook naar een ontwerp van architecte Sabine Okkerse diverse onderhoudswerken uitgevoerd, waaronder het aanbrengen van een betere sabel voor het vangen, het optimaliseren van het luiwerk en het op punt stellen van het lichtwerk.

In 2011 werden de betonpijlers (voeten) hersteld door de firma M.R.T. uit Deinze. Door het molenbouwbedrijf Wieme Roland & Kris bvba uit Machelen werden toen ook enkele kleinere werken uitgevoerd, zoals het plaatselijk herstellen van de kapbedekking en de bekleding van het torenkot en het vernieuwen van het windvaantje, een raampje in de voorweeg en de windplanken en voorzoom. Ook de molenkast werd geschilderd. In 2013 vernieuwde het molenbedrijf Wieme de askopwigen. Omwille van de openbare veiligheid verwijderde hetzelfde bedrijf in februari 2018 het houten wiekenkruis, waarvan een pestel was gebroken. Ook de houten molenas met askop werd verwijderd. Daartoe moesten ook het vangwiel en de molenvang losgemaakt worden. In 2020-2022 vond de vervanging plaats van het trapje naar het teerlingenkot en van de kruipalen. Ook een nieuwe houten molenas met houten askop werd ingebracht. Bij de askop werd de dakbedekking met leien plaatselijk hersteld. Tevens werden nieuwe pestelroeden en nieuw hekwerk voorzien. Het buitenschrijnwerk alsook een aantal kleine metalen onderdelen werden geschilderd, en in de molen werden het vangwiel en de molenvang opnieuw gemonteerd.

⁵ Archief Onroerend Erfgoed (VAC Brugge), dossier W/00624 (Hubertmolen, Wenduine (De Haan): brief dd. 18.03.1953 van het Ministerie van Openbaar Onderwijs aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen).

2.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 28 maart 2023. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de opheffing.

De molen is goed onderhouden. Een inspectierapport van de Monumentenwacht Vlaanderen is niet voorhanden.

2.5. Juridische toestand

2.5.1. Adres en kadaster

Het in 1993 beschermde monument Houten windmolen Hubertmolen bevindt zich aan de Ringlaan zonder nummer in De Haan (Wenduine), bij het kadaster bekend als: De Haan, derde afdeling, sectie B, perceelnummers 99X en 99Y (deel).

De kadastrale toestand is gewijzigd ten opzichte van het ogenblik van bescherming. Bij bescherming bevond het monument zich op het perceel met de volgende kadastrale gegevens: De Haan, derde afdeling, sectie B, perceelnummer 99W.

2.5.2. Onroerend erfgoed

De Hubertmolen aan de Ringlaan zonder nummer is beschermd als monument (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11823>) met een goedgekeurd beheersplan (2018) en vastgesteld als bouwkundig erfgoed (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/44560>). De molen is op 4 maart 2024 opnieuw beschermd als monument met een overgangszone (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/175821> en <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/175822>).

De Windmolen Hubertmolen met omgeving is beschermd als cultuurhistorisch landschap bij regentbesluit van 8 februari 1946 (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11822>).

Hotel du Parc, gelegen in de Leopold II-laan 15, is beschermd als monument (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11806>) en vastgesteld als bouwkundig erfgoed (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/63644>).

Duinpaviljoentje Le Pavillion Elisabeth, gelegen in de Leopold II-laan zonder nummer, is beschermd als monument (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11827>) en vastgesteld als bouwkundig erfgoed (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/24109>).

Parochiekerk H. Kruisverheffing, gelegen in de Kerkstraat 87, is beschermd als monument (toren: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11820> - koor en sacristie: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/13451> - kerk met cultuurgoederen: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11833>) en vastgesteld als bouwkundig erfgoed (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/21440>).

Pension de Familles van 1927, gelegen in de De Smet de Naeyerlaan 19, is beschermd als monument (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11826>) en vastgesteld als bouwkundig erfgoed (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/49460>).

Villa Elza en Villa Malvina, gelegen in de Zeedijk-Wenduine 68-69, zijn beschermd als monument (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/13454>) en vastgesteld als bouwkundig erfgoed (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/21833>).

2.5.3. Omgeving

De Gewestplanbestemming van het beschermde monument is parkgebied.

3. EVALUEREND GEDEELTE

3.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

De houten windmolen Hubertmolen werd beschermd als monument bij ministerieel besluit van 27 april 1993 omwille van de industrieel-archeologische waarde als kleine houten windmolen van het gemengde type, opgetrokken in 1880 en als enig bewaard voorbeeld van dit type.

In functie van een betere bescherming van de Hubertmolen in De Haan, en meer specifiek in functie van het vrijwaren van de windvang, werd de molen op 4 maart 2024 definitief beschermd als monument met toevoeging van een overgangszone. De erfgoedwaarden, de beschrijving op basis van de erfgoedkenmerken en -elementen en de beheersdoelstellingen werden geactualiseerd bij deze bescherming.

Artikel 6.2.1, 3°, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. Gezien er voor de Hubertmolen een nieuwe bescherming als monument is, wordt het beschermingsbesluit van 27 april 1993 opgeheven. De opheffing van dit besluit heeft als doel een dubbele bescherming als gevolg van de herbescherming te vermijden. Het algemeen belang vereist dat de burger op duidelijke wijze de rechtsgevolgen moet kunnen inschatten, wat bij deze dubbele bescherming niet het geval zou zijn.

3.2. Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan

Er gaan geen erfgoedwaarden verloren van de molen bij deze opheffing aangezien de molen herbeschermd is als monument.

3.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als monument van de houten windmolen Hubertmolen, Ringlaan zonder nummer in De Haan (Wenduine), wordt geheel opgeheven. De kadastrale percelen gevat door de opheffing zijn opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

4. BRONNEN

ARCHIEF ONROEREND ERFGOED - Afdeling West-Vlaanderen, Archiefnummer W/000624 (Hubertmolen, Wenduine (De Haan)).

BECUWE F. & VEREECKE R. 2018: *De Hubertmolen en onmiddellijke omgeving in Wenduine (De Haan). Beheersplan onroerend erfgoed*, Nieuwpoort, Monument in Ontwikkeling (onuitgegeven studie in opdracht van de Gemeente De Haan), 104 pp.

DEVLIEGHER L. 1984: *De molens in West-Vlaanderen*, Tielt - Weesp, Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen 9, 447 pp.

DEVYT C. 1966: *Westvlaamse windmolens. Inventaris volgens de toestand op 1 januari 1965*, Brugge, 125 pp.

LEPEER E. 1974: *Vin Dune an de Zee*, Wenduine, 325 pp.

Opheffingsdossier: Hubertmolen, monument

VANDEWEGHE E. , BECUWE F., DECOODT H. & DE SADELEER S. 2021: *Tussen hemel en aarde. Een herwaardering van het windmolenerfgoed in Vlaanderen* [online] <https://doi.org/10.55465/WXDM2382> (Geraadpleegd op 04.11.2022).

DENEWET L & HOLEMANS H. 2020: *Hubertmolen* [online], <https://www.molenechos.org/molen.php?nummer=852> (geraadpleegd op 31 januari 2023).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Hubertmolen* [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/54743> (geraadpleegd dd. 31.01.2023).